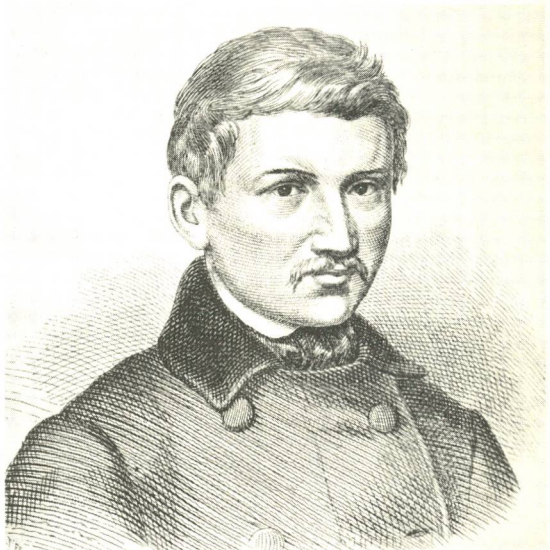

ZETTERNAM, Eugeen, meubelschilder, letterkundige (Antwerpen 4 april 1826 - Antwerpen 10 oktober 1855).

Zetternam - pseudoniem voor Joos Jozef Dirickens - genoot slechts rudimentair onderwijs en moest al vroeg het vak van meubelschilder leren. Door zelfstudie kwam hij tot de letterkunde, waarbij eerst in Antwerpen Jan van Beers, en daarna in Gent, waar hij een bestaan probeerde te vinden, J.F.J. Heremans zijn mentor was. Van 1847 tot '49 was hij soldaat, achtereenvolgens te Antwerpen, Aalst en Dendermonde. In 1849 vestigde hij zich als huis- en meubelschilder te Antwerpen. Zijn koortsachtig bestaan sloopte zijn gestel op negentwintigjarige leeftijd.

Het werk van Zetternam stond - naar het woord van G. Schmook - in het teken van een niet te overwinnen miserabilisme, waar het algemeen Europese, Belgische en Vlaamse economische klimaat een donker perspectief bood. Zoals bij zoveel Vlaamse schrijvers is bij Zetternam de sociale verontwaardiging verbonden aan de verontwaardiging over de situatie van het Vlaamse volk. Uit deze innerlijke samenhang zou in de loop der jaren meer en meer een zuiver Vlaamsgezind streven voortkomen, waar een klein-burgerlijke bekom-

mernis echter niet uit weg te cijferen was. Vanwege zijn sociale verontwaardiging mag men Zetternam echter geen socialist noemen, want, ofschoon veel elementen van de socialistische gedachten in zijn werk aanwezig zijn, toch lijkt dit werk eerder te berusten op persoonlijke overwegingen en minder op kennis van socialistische stelsels, waarvan de invloed althans niet aanwijsbaar is in zijn werk. Anderzijds kunnen wij niet ontkennen dat bij hem een bepaald klassebewustzijn aanwezig is, ofschoon daarin ook wel in sterke mate parternalistische tonen meeklinken, die overigens geheel uit de tijdsgeest te verklaren zijn.

Het is typisch dat, naarmate zijn persoonlijke welvaart steeg, Zetternam zich meer van deze problematiek afwendde. Ongetwijfeld is hier wel invloed merkbaar van met hem bevriende literatoren, zoals H. Conscience en J. van Beers of ook J.F.J. Heremans' uit Gent, die hem meer naar een zuiver intellectualistisch beleven van de V.B. hebben geleid. In deze zin heeft Zetternam natuurlijk niet de volledige verbinding gelegd tussen sociale beweging en V.B. Dit is duidelijk te merken wanneer hij in zijn werk *Iets over Vlaamsche Beschaving* (1849) het algemeen cultureel peil van Vlaanderen verhoogd wilde zien, maar niet het verband legde tussen infra- en suprastructuur, wat hij in zijn literair werk van enkele jaren eerder wel had gedaan. Ook in zijn redevoering, in 1849 gehouden voor het eerste Nederlandsch Taal- en Letterkundig congres te Gent, beschouwde hij de V.B. onafhankelijk van de situatie van het Vlaamse proletariaat. In dezelfde geest klonk eveneens zijn verdediging voor het Vlaams in *Het Bestuer en de Natie* (1850), waarin hij enkel een algemeen gestelde democratische eis overnam, nl. het vernederlandsen van het gerecht, maar waarin hij overigens alleen een pleidooi hield voor de waarde van het Vlaams in het onderwijs. Hij zag nog wel een sociale taallijn (sprekende over de „taalaristocratie”), maar in hoofdzaak nam hij op het einde van zijn leven meer deel aan de burgerlijke taalstrijd (hij was propagandist voor *Consciences Burgerpartij*, waarvoor hij een pamflet schreef, nl. *Burgerrecht*, 1851).

WERKEN : *Volledige Werken* (1876).

LITERATUUR : H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I-II (1963-'64); - G. Schmoock, *Al moeite om niet?* (1966); - B. Brouwers, *Literatuur en Revolutie II De Vlaamse literatuur en de revolutie van 1848* (1971).

MICHEL OUKHOW